

סיכומי הדף - היומי

מהדורת סיכומי
גליון 39

רבי יחזקע בן קרחא אומר: כל הלומד תורה ואינו חוזר עליה - דומה לאדם שחזרע ואינו קוצר. פנחסדרין ע"ט

מסכת עירובין לו - מג

דף לו

לענין להפריש יין בלי להוציאו מיד, אלא אח"כ לר"מ: מותר, [יש ברירה, ולא הייש לבקיעת הנוד].

לר"י: (ועולא גורס ר"י עם ר"מ) ר' יוסי ור"ש: אסור, [אין ברירה \ אין ראשית ששיירה ניכרים* \ חיישינן שמא יבקע הוד ונמצא שותה טבלים למפרע],

* אבל אם אמר שהמעשרות יהיו בתוכו הוי ראשית ששיירה ניכרים [דהאיכא סיביותין].

לר' יוסי: ב' נשים שלקחו קניניהן ביחד, יכולות לקרוא להם שם בשעת הלקיחה, או להתנות שהכהן יקרא עליהם שם. [כיון שהברירה תלויה גם רק בדעת אחרים, אית ליה לר' יוסי ברירה, (עי' שפ"א בד' רש"י)]

עם הארץ שאמר לחבר לקנות לו ירק, והחבר קנה גם אחד לעצמו לחכמים: א"צ לעשר [יש ברירה, ונמצא נותן לו את שלון],
לר' יוסי: צריך לעשר את ירק של הע"ה, [אין ברירה, ואולי מוכר לו את שלון].

המחלל מעשר על סלע שתעלה בידי מן הכיס, לחכמים: מחולל [יש ברירה]

לרבי יוסי: אינו מחולל [אין ברירה], (ומודה כשיש לו רק סלע אחד בכיס, ולא גזר הא אטו הא).

לרב יוסף: מאן דאית ליה ברירה - לא שנא בדאורייתא, לא שנא בדרבנן - אית ליה, וכן הפוך.

דף לח

האם שבת ויו"ט הסמוכים זל"ז הם קדושה אחת או ב' קדושות, ולמאי נ"מ?

א] האם אפשר לערב לב' רוחות, או לערב רק ליום אחד? לר"א (וד' זקנים): אפשר, [ב' קדושות], וכל"פ רב*,

לחכמים: אין מערב אלא לב' ימים לרוח אחד, [ספק אולי הם קדושה אחת, והוי כמו לערב לחצי יום]

ב] האם כשעירב ברגליו או בפת בראשון - צריך בכ"ז לערב בשני* בשני? לר"א:** צריך, [ב' קדושות]**,

לחכמים: צריך, [ספק אולי ב' קדושות]

ג] האם כשנאכל עירובו בראשון - האם יכול לצאת עליו ביום שני? לר"א: כן [ב' קדושות]

לחכמים: לא [ספק דלמא קדושה אחת]

ד] האם מערבין מיום טוב לשבת כשלא עירב מעיו"ט?

לר"א: לא, [משום הכנה, שצריך לומר 'שבתתי כאן', כיון שלא עירב מעיו"ט] **לחכמים:** לא, [דלמא קדושה אחת, ואין מערב לחצי יום]

* **ומודה רב שביצה שנולדה ביו"ט אסורה בשבת שלאחריה** [משום הכנה, והיה ביום הששי והכינו' רק מחול מותר להכין אבל לא מיום טוב וכ"ש משבת ליו"ט]

** **ולרב אין בזה משום הכנה, דסוף היום קונה עירוב, וא"צ לומר 'שבתתי כאן' (אפי' אליבא דרבנן ד'ישן' לא קנה עירוב כיון שלא דיבר, מ"מ בנייעור שראוי לדבר, מודים) כיון שכבר עירב מאתמול, ל"ש מערב ברגליו ל"ש בפת.**

אבל להלך בסוף שדהו לדעת מה היא צריכה, או לטייל על פתח מדינה כדי להיכנס למרחץ מיד - אסור אפי' שאינו מדבר כלום [מוכחא מילתא (משא"כ ללכת למקום שביתתו, אינו מוכח מילתא)].

*** **עירב** בפת ביום ראשון - מערב באותה פת ביום שני. [לרבה כדי שלא יהיה הכנה, לאב"י (דלית ליה איסור הכנה) עצה טובה קמ"ל].

דף מט

האם ב' ימים טובים של ר"ה הם קדושה אחת או ב' קדושות, ולמאי נ"מ?

לר' יהודה: (א) אפשר לערב ב' עירובים לב' ימים, (ב) אפשר להתנות על טבל לעשר אותו (או ביום א' או ביום ב', החול שבניהם) לאוכלו ביום ב', (ג) וביצה שנולדה בראשון תאכל בשני, [ב' קדושות, ומה שתיקנו לנהוג אותו קודש כשבאו עדים מן המנחה ולמעלה ולא קיבלו אותם, הוא רק משום שלא יזלזלו בתחילת היום],

לר' יוסי: חולק על הכל, [ב' הימים קדושה אחת, והראיה שנהגו אותו קדוש מן המנחה ומעלה, אף שידוע שודאי לא יהיה קדוש],

ואפי' ר' יוסי מודה בב' ימים טובים של גליות, שהם ב' קדושות, ואם ניצוד צבי, או שנקצץ ירק, ע"י גוי בראשון מותר לישראל לאוכלו בשני, (רש"י, ולה"ג צריך להמתין בכדי שיעשו דיום ב'), (אבל בראשון אסור, אא"כ רואה הירק כמוש קצת שודאי נקצץ מאתמול, ואפ"ה אם מתרגלים להביא, אסור)

האם מזכירים ר"ה בראש השנה, ואיך?

לרבי דוסא בן הרכינס: מזכירים בתנאי (שהיום קודש), [חלוקים ממוספים של ר"ה], וכן בכל ר"ח השנה מזכיר עם תנאי, **לחכמים:** לר"ה, ר"ח, ורבה: אינו מזכיר, [זכרון דר"ה עולה לו], ותלמידיו ר"ה הציעו שיזכיר בלי תנאי, (ונשאר בקושיא).

דף נ

הבא מחוץ לתחום בשביל ישראל זה?

לר"נ: מותר לישראל אחר, אפי' כשהובא עבור ריש גלותא,

לרב ששת: כשהגיע עבור ריש גלותא אסור לכל. [כי הגוי מביא ע"ד כולם]

האם צריך להמתין בכדי שיעשו גם על מלאכה שנעשית עבוד ישראל ביו"ט שני?

לרבינא: מותר [לא החמירו ביו"ט שני שהוא רק מנהג אבותינו]

לרבה בר תחליפא: אסור [מפני שאינם בני תורה],

לרבה: אסור לכולם [כדי שלא יזלזלו ביו"ט שני].

איך מזכירים את יעלה ויבוא (של ר"ה וחיה"מ) בשבת?

לת"ק: ברצה,

לר"א: במודים. ואם לא אמר - מחזירין אותו. ובמוסף כולל אותו באמצע ברכת היום,

לרשב"ג ורי"ש: תמיד כולל אותו באמצע קדושת היום,

ולהלכה: בשחרית וערבית ומנחה ואמרו ברצה, ומוסף כולל אותו בברכת היום אלא שמזכיר אותו גם בחתימה, (רש"י).

פירות שיצאו חוץ לתחום וחזרו

לת"ק: אפי' חזרו למקומן במוזד מותר לטלטלם יותר מד"א ולאוכלם, (וכ"פ ר"פ) [הפירות הם כאנוסין], וכן מותר לאוכלם חוץ לתחום כשיצאו בשוגג. (אבל לא לטלטלם)

לר"ג וראב"י: אין מותר לטלטלם אא"כ חזרו למקומם בשוגג, אבל חוץ לתחום אסור אפי' לאוכלם, אף שיצאו בשוגג.

היה מהלך ואינו יודע תחום שבת - מהלך אלפים פסיעות בינוניות, וזו היא תחום שבת.

שבת בבקעה, והקיפה נכרים מציצה בשבת

לשמואל: מהלך אלפים אמה*, ומטלטל בכולה על ידי זריקה, [לא גזרינן טלטול אטו הילוך]

לרב הונא ולחייא בר רב: מהלך אלפים אמה, ומטלטל רק ד"א [חוץ לאלפים אסור: שמא ימשך אחר הפצו, ובתוך אלפים אסור: משום דהוי כמציצה שנפרצה במלואה למקום האסור לה], (ומודה ר"ה שאם כלתה מדתו על שפת תקרה - שמותר לטלטל בכל הבית, [תקרת הבית הוי היכר], **ויש גורסים** שמודה ג"כ שמותר למשוך אליו הפצים שהם מהוץ לתחומו אל תוך תחומו),

***ומה** שר"ג התיר במשנה להלך בכל הדייר אפי' יותר מאלפים, י"ל דהתם שיצא באונס ומעיקר הדין אין לו אלא ד"א לכן הקילו בו ביותר, משא"כ כאן שיש לו כבר אלפים אמה, (ועי' עוד רש"י דיתכן שחולק)

דף מג

ספק אם יש תחומין למעלה מעשרה או לא, (**כגון** על עמוד גבוה עשרה שאינו רחב ארבעה (דאי רחב ד"ט הרי הוא כארעא סמיכתא), או בקפיצה ע"י שם או בספינה במים עמוקים עשרה)

האומר: "הריני נזיר ביום שבן דוד בא", מה דינו, ולמה?

אם נדר בימות החול: אסור לעולם, [כי יתכן שאליהו ומשיח כבר הגיעו והוא לא שמע על כל]

אם נדר בשבת: מותר באותו שבת [כי אליהו יבוא יום לפני לבשר הגאולה והוא לא בא בע"ש ועי"ט מפי הטורח], **אבל מכאן ואילך** אסור לעולם [אפי' בשבת כי יתכן שאליהו בא ביום ה' למקום ב"ד הגדול, ומשיח ביום ו', והוא לא שמע על כך, **וביום ו' נמי אסור:** שהמשיח יכול לבוא אפי' בערבי שבתות ויו"ט, (ולא כאליהו) דאין טורח לישראל כי הכל יהיו עבדיו, **וביום א' אסור:** דיתכן שאליהו הגיע בשבת, על הצד שאין תחומין למעלה מ', ומשיח ביום א'].

פעם ר"ג מדד עם השפופרת שלו שהספינה שלא הגיע לנמל היתה כבר בתוך אלפים של העיר בבה"ש,

הרוצה לידע עומקו של גיא, מביט בשפופרת, (**אחר** שמדד בארץ כמה יכול להביט דרך השפופרת),

הרוצה לידע כמה גובהו של דקל - מודד קומתו וצלו, וצל קומתו, וימדוד לפ"ז גובה הדקל,

הרוצה שלא תשרה חיה רעה בצל קבר - יבנה אותו בצורה שלא יהיה צל בשעה רביעית.

האם אומרים 'שהחיינו' בראש השנה וביום הכפורים?

רשות: ודאי מותר [לא גרע מדלעת חדשה שמותר לברך],

חובה: לרב ושמואל: אינו אומר, [אינו נקרא רגל], **לר"ח:** אומר, [מזמן לזמן קאתי], ואומר אפי' בשוק בלי כוס, (וכן הלכה).

דף מא

האם משלימים תענית - בע"ש בחנוכה ובפורים ובר"ח - עד צאת הכוכבים?

לרבי יהודה ולר"ג: אינו משלים [אין להיכנס לשבת כשלא אכל כל היום], (ובדורו של ר"ג נהגו כמותו).

לרבי יוסי ור' יהושע: מתענה ומשלים, [כשם שמפסיק מבעו"י כשל ט"ב במוצ"ש], (ובדורו של ר' יוסי נהגו כמותו, וכן הלכה (עולא, רב יוסף, רב, ר"ה, רב יהודה).

ט' באב או ערב ט' באב שחל להיות בשבת, מעלה מבעו"י על שולחנו אפילו כסעודת שלמה בשעתו.

אין גוזרין תענית על הצבור בחנוכה ובפורים ואם התחילו אין מפסיקין.

פרק מי שהוציא אוהו

ביצא וחזר מתחומו מתי יש לו ד"א ומתי יש אלפים אמה?

אם יצא באונס (נכרים או שד שנכנס בו), אין לו אלא ד"א, (ואם הוצרך לבית הכסא מותר לצאת [גדול כבוד הבריות שדוחה ל"ת], ואם פיקח נכנס לתוך תחומו, והוי כאילו לא יצא [חזר ברשות])

אם יצא באונס וחזר לדעת, או אם יצא לדעת וחזר באונס, אין לו אלא ד"א.

אם יצא באונס, וחזר באונס - כאילו לא יצא, ויש לו אלפים אמה.

הולכי כוהו באונס לעיר אחרת מוקפת מציצות, או שנתנוהו בדיר או בסהר

לר"ג וראב"ע: מהלך את כולה, [מקום המוקף חשיב כד"א, ולא גזר אטו הילוך במקום שאינו גזור]

לר' יהושע ור"ע: אין לו אלא ד"א, [גזר אטו הילוך דבקעה שלכו"ע אין לו אלא ד"א \ בית לא חשיב כד"א אא"כ שבת בה בבה"ש].

ספינה שהפליגה בים ויצאה חוץ לתחום

לר"ג וראב"ע: מהלך את כולה, [כנ"ל בדיר וסהר]

לר' יהושע ור"ע: אין לו אלא ד"א, [כנ"ל, ולא חשיב ששבת באויר מציצות כי כל הספינה יצאה מהתחום].

איך קיימ'ל להלכה, ולמה?

לרב: כר"ג בין בדיר וסהר בין בספינה,

לשמואל: כר' יהושע בדיר וסהר, וכר"ג בספינה, [לרבה: בספינה עומדת, הואיל ושבת באויר מציצות, **לר"ז:** בספינה מהלכת, הואיל וע"י הילוך הספינה קונה תמיד ד"א חדשות, (ועי' רש"י), **ונ"מ** בספינה שאין בה מציצות, או שקפיץ מספינה לספינה, לרבה אינו מהלך כולה, לר"ז מהלך, **אכן** למסקנה מודה רבה לסברת ר"ז וסובר שבמהלכת לכו"ע מהלך את כולה*] ***וימובן** לפ"ז מ"ש"כ שר' יהושע ור"ע החמירו על עצמם לא להלך בספינה, דהכוונה אפי' מהלכת [שמא תעמוד].

שלושה דברים מעבירין את האדם על דעתו ועל דעת קונו

עובדי כוכבים, ורוח רעה, ודקדוקי עניות, ולכן יש לבקש עליהם רחמים לפני שיבואו.

שלושה אין רואין פני גיהנם:

דקדוקי עניות, וחולי מעיין, ומי שיש לו נושין, (אבל אשה רעה, יגרשנה), **וי"א:** אף אשה רעה (דפעמים א"א לגרשה, או בגלל הכתובה או בגלל הבנים), ולכן יקבל הייסורים האלה באבהה.

ג' מתים בפתאומיות:

חולי מעיין, וחייה, והדרוקן. ולכן יש להכין להם תרכיכין.